

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

ХVІІ Міжнародний виставковий форум
“Технології захисту/ПожТех – 2018”

МАТЕРІАЛИ

**20 Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

9-10 жовтня 2018 року

Київ – 2018

ОРГКОМІТЕТ:

БІЛОШИЦЬКИЙ Руслан Миколайович	Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій, голова оргкомітету
ВОЛЯНСЬКИЙ Петро Борисович	Начальник Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, заступник голови оргкомітету

Члени оргкомітету:

ДЕМЧУК Володимир Вікторович	Директор Департаменту реагування на надзвичайні ситуації
ДОЦЕНКО Олександр Володимирович	Директор Департаменту персоналу
ЄВДІН Олександр Миколайович	Перший заступник начальника Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту
КОВАЛЬ Мирослав Стефанович	В.о. ректора Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
КРОПИВНИЦЬКИЙ Віталій Станіславович	Начальник Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту
ПАРТАЛЯН Сергій Агопович	Директор Департаменту організації заходів цивільного захисту
САДКОВИЙ Володимир Петрович	Ректор Національного університету цивільного захисту України
ТИЩЕНКО Олександр Михайлович	В.о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України
ЩЕРБАЧЕНКО Олександр Миколайович	Директор Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям

Відповідальність за зміст та достовірність наданих матеріалів несуть автори публікацій.

Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку : Матеріали 20 Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9-10 жовт. 2018 р. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 536 с.

ISBN 978-966-916-613-5

У Матеріалах Конференції наведено результати наукових досліджень у сфері цивільного захисту, спрямованих на розробку рекомендацій щодо ефективного впровадження заходів цивільного захисту, організації управління у надзвичайних ситуаціях на державному, регіональному та місцевому рівнях організації влади в Україні. Особливий акцент зроблено на спрямування у практичну площину наукових досліджень, що є важливим питанням для організації життєдіяльності населення в територіальних громадах.

Матеріали Конференції призначені для використання фахівцями, що провадять свою діяльність у сфері цивільного захисту. Також дане видання може бути корисним науковим та науково-педагогічним працівникам, які здійснюють наукові дослідження у сфері цивільного захисту та науково-педагогічну діяльність у вищих навчальних закладах України.

Будник О.П., Будник П.І. Науково-технічний розвиток і служби відгуку на НС.....	72
Бурак Н.Є., Придатко О.В. Інноваційна модель освітнього проектного середовища підготовки сучасних рятувальників	75
Вавренюк С.А. Інноваційні технології удосконалення системи навчання фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти.....	77
Васильєв І.О. Добровільна пожежна охорона – минуле чи майбутнє.....	79
Васильєв М.І. Управління ризиками у проектах інжинірингу регіональної програми протипожежного захисту об'єктів.....	85
Васильченко А.В., Кисленко Р.А. Влияние повреждения взрывом стальной колонны на ее огнестойкость	88
Вдович С.М. Формування мовної особистості майбутніх фахівців сфери цивільного захисту	91
Вербицька Л.О. Комунікативні аспекти підготовки фахівців у сфері цивільного захисту в контексті масово-профілактичної діяльності	93
Веселівський Р.Б., Федоровський В.В. Ефективні умови флегматизування пароповітряного горючого середовища з небезпечними концентраціями парів гексанового розчинника	95
Виноградчий В.І., Романюк Н.М. Дослідження практики організації цивільного захисту в об'єднаних територіальних громадах	97
Вовк Н.П. Роль саморозвиваючого навчання у професійному становленні майбутнього фахівця ДСНС України в умовах ВНЗ	100
Вовчук С.Г. Нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення навчального процесу з функціонального навчання	103
Войтенко В.В., Коренчук О.С. Цивільний захист на суб'єкті господарювання. Формування єдиних підходів щодо його організації.....	106
Волянський П.Б., Долгий М.Л., Макаренко А.М., Дрозденко Н.В., Стрюк М.П. Кейс-метод як основа навчання з домедичної допомоги	109
Волянський П.Б., Євсюков О.П., Терент'єва А.В. Інформаційне забезпечення як невід'ємна складова реагування в умовах надзвичайних ситуацій.....	111
Волянський П.Б., Пруський А.В., Єременко С.А., Гринзовський А.М. Наукове забезпечення системи підготовки фахівців сфери цивільного захисту	116
Гаваза А.О., Гудович О.Д., Мазуренко В.І. Організація управління у сфері цивільного захисту щодо прийняття рішення.....	122
Гаман П.І. Комплексний механізм державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту	125
Гафіатуліна І.В. Використання програмного комплексу Netop School при проведенні занять з функціонального навчання з питань цивільного захисту	128
Говаленков С.В., Олейник О.С. Визначення індивідуального ризику при горінні резервуару з нафтопродуктом.....	131
Говаленков С.С. Визначення небезпечних зон при аваріях з хімічними речовинами.....	134
Головченко С.І. Структура професійно важливих якостей керівника пожежно-рятувального підрозділу ОРСЦЗ	137
Горпинченко В.М. Заходи цивільного захисту в умовах інклюзивної освіти	139
Григоренко Н.В. Щодо упровадження електронних послуг у сфері цивільного захисту	142

5. Ройтман В.М. К вопросу об оценке долговечности огнезащитных покрытий / Ройтман В.М., Щербина С.В., Габдулин Р.Ш. // Наука и безопасность. – № 4. – 2012.

Вдович С.М., канд. пед. наук, с.н.с.

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Діяльність фахівців цивільного захисту передбачає контакти, взаємодію та спілкування з людьми. Окрім цього, майбутні рятувальники повинні вміти грамотно формулювати думки, віддавати накази, доповідати про виконану роботу, оформляти відповідну документацію. Саме тому важливе місце у професійній підготовці майбутніх фахівців цивільного захисту займає мовленнєва підготовка.

Проблема формування мовної особистості була предметом дослідження багатьох науковців (Л.В. Барановська, Ф.С. Бацевич, А.Д. Белова, І.К. Білодід, Г.І. Богін, Г.П. Божко, І.О. Гаценко, І.О. Голубовська, В.І. Карасик, Ю.М. Караулов, Л.П. Клобукова, В.В. Красних, М.В. Ляпон, Л.І. Мацько, В.П. Нерознак, Л.М. Паламар, М.І. Пентилюк, І.А. Саражинська, О.Б. Сиротиніна та ін.).

Мета статті – розглянути особливості формування мовної особистості майбутніх фахівців цивільного захисту у закладах вищої освіти.

Під мовною особистістю розуміють, як правило, носія мови, який добре знає мову, мовленнєво активний, вміє працювати зі словом, береже чистоту та сприяє розвитку мови.

Як зазначав видатний український лінгвіст І.К. Білодід, “кожна мовна особистість більшою чи меншою мірою володіє асоціаціями побутовими, загальнокультурними, професійними, науковими, різного роду ремінісцентними (історія, лінгвістика, мистецтво, міфологія тощо)” [1, с. 41].

Формування мовної особистості відбувається в соціумі, залежить від її виховання й освіти та визначається рівнем культури мовлення. У формуванні мовної особистості активно задіяні такі психічні процеси, як пам’ять, увага, мислення і, безумовно, мовлення. Тип мовної особистості залежить від темпераменту, переважаючих почуттів і мотивів діяльності, індивідуальних психологічних особливостей та її національного характеру. Мовну особистість оцінюють за її інтелектуальними здібностями, продуктивністю мислення, світоглядом, рівнем оволодіння мовними знаннями, навичками та результатами спілкування.

Існує багато класифікацій мовної особистості. Так, Ю.М. Караулов визначив три рівні мовних особистостей: вербально-семантичний, тезаурусний (лінгво-когнітивний) та мотиваційно-прагматичний [3, с. 60-62]. Як зазначає І.О. Гаценко, “вербально-семантичний рівень – це володіння різними мовними нормами, лінгвокогнітивний рівень репрезентує індивідуальну мовну картину світу, вихід на мотиваційно-прагматичний

рівень забезпечує вільне володіння мовою у будь-якій комунікативній ситуації” [2, с. 57]. Мовна особистість передбачає сформованість таких компетенцій, виділених С.Й. Караванським: мовної (знання норм літературної мови), мовленнєвої (вміння слухати, говорити, читати і писати), соціокультурної (знання з різних сфер діяльності народу: культури, історії, економіки тощо) та функціонально-комунікативної (вміння використовувати мовні засоби для створення текстів різної стильової приналежності).

Враховуючи рівні мовної особистості (вербально-семантичний, лінгвокогнітивний і мотиваційно-прагматичний), розглянемо особливості формування мовної особистості майбутніх фахівців сфери цивільного захисту.

Майбутня професійна діяльність фахівців сфери цивільного захисту (спеціальності “Пожежна безпека”, “Цивільна безпека”, “Кібербезпека”, “Екологія”, “Комп’ютерні науки”, “Транспортні технології”, “Психологія”, “Соціальна робота” та ін.) пов’язана з наданням допомоги людям в надзвичайних ситуаціях. Їх професійна підготовка передбачає формування мовної особистості, оскільки порятунок і допомога неможливі без взаємодії та комунікації. Цьому сприяють такі дисципліни, як “Українська мова”, “Риторика”, “Культура ділового спілкування”, “Стилістика усного та письмового мовлення”, а також психологічні дисципліни “Психологія спілкування”, “Тренінг сенситивності”, “Комунікативний тренінг” та ін.

На вербально-семантичному рівні, який вважається базовим, нульовим, курсанти (студенти) удосконалюють свої знання щодо норм української літературної мови: орфоепічними (правильна вимова та наголошення слів), лексичними (розуміння значення слова та правильне їх вживання), граматичними (правильне вживання граматичних форм слів, побудова словосполучень і речень), стилістичними (вживання мовних засобів відповідно до ситуації спілкування), орфографічними (знання правил написання слів), пунктуаційними (знання правил вживання розділових знаків). Зі сформованим вербально-комунікативним рівнем курсанти мали би прийти до закладу вищої освіти, однак практика показує, що не всі належним чином засвоїли шкільну програму з української мови, тому на мовних дисциплінах доводиться надолужувати ці прогалини. Частково сформованим має бути і лінгвокогнітивний рівень мовної особистості курсанта (студента), який пов’язаний зі світоглядом, культурою та індивідуальною мовною картиною світу особистості. Цей рівень молода людина в основному формує у закладі вищої освіти та продовжує розвивати упродовж усього життя. Найвищим є мотиваційно-прагматичний рівень, який передбачає вільне володіння мовою у будь-якій ситуації спілкування. Особистість, яка досягла цього рівня, усвідомлює професійні інтереси та потреби, зацікавлена у спілкуванні та прагне досягти позитивних результатів у професійній діяльності за допомогою комунікації.

Таким чином, формування мовної особистості майбутніх фахівців сфери цивільного захисту – невід’ємна складова їх професійної підготовки.

Цитована література

1. Білодід І.К. Людина і її мова // Філософська думка. – 1971. – № 2. – С. 41.

2. Гаценко І.О. Особливості формування мовної особистості майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. – 2013. – Вип. 111. – С. 56-60.

3. Караулов Ю.М. Русский язык и языковая личность. – Изд 7-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2010. – 264 с.

Вербицька Л.О., канд. філол. наук

КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КОНТЕКСТІ МАСОВО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні Україна стоїть на шляху сповідування європейських цінностей, і це позиціонування України як європейської держави вимагає від нас реформування (іноді навіть тотального) чи не всіх галузей життєдіяльності суспільства. Не винятком є і Державна служба з надзвичайних ситуацій, і тут варто говорити водночас і про реформу в освітній галузі, чи то пак про модернізацію підготовки фахівців у сфері цивільного захисту. Однією з ланок, яка потребує колосальних змін, є зокрема мовленнєва, навіть швидше комунікативна підготовка. Так, чимало уваги у царині вищої освіти приділяють професійним дисциплінам для підготовки майбутніх працівників сфери цивільного захисту, проте вважаємо, що недостатньо презентовані комунікативні дисципліни, іноді таких навіть немає в курсах навчання офіцерів-рятувальників. Відсутність предметів комунікативного циклу, чи їхній вибірковий характер, або ж недостатня кількість відведених годин на такі дисципліни часто зумовлює в майбутньому мовленнєві (спілкувальні) проблеми під час роботи фахівців сфери цивільного захисту. Зокрема серед завдань ДСНС, передбачених “Положенням про Державну службу України з надзвичайних ситуацій” від 16 грудня 2015 року, є такі:

організація навчання населення щодо дій у надзвичайних ситуаціях, розробка і затвердження відповідних організаційно-методичних рекомендацій та програм з підготовки населення до таких дій;

забезпечення інформування громадськості про реалізацію державної політики з питань, що належать до компетенції ДСНС, та проведення інформаційно-роз’яснювальної, пропагандистської і культурно-масової роботи з популяризації служби цивільного захисту тощо [2].

Одним із основних завдань сил цивільного захисту є проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і територій від них. Ідеться головно про масово-профілактичну роботу, яку проводять рятувальники серед населення. Очевидно, така робота вимагає зразкових комунікативних умінь і навичок від офіцера ДСНС.

“Масово-роз’яснювальна робота – один з аспектів роботи рятувальника, який полягає в інформуванні широких мас населення про заходи безпеки з метою